

Hållbarhet.

”Mossig svensk aktiebolagslag hindrar hållbarhetsåtaganden”

Jurister avråder svenska bolag från att skriva in hållbarhetsambitioner i bolagsordningen. Aktiebolagslagens krav på ”vinstsyfte” anses hindra det. Att lagen kan tolkas på detta sätt visar att den är föråldrad. Hur kan ett bolag som inte agerar ansvarsfullt överhuvudtaget tro att det går att överleva i denna genomlysta och globala värld? skriver **Sussi Kvant**.

Under vårens bolagsstämmor har varje bolag, vd och styrelseordförande lagt ut texten om hur bolaget arbetar för att åstadkomma hållbara lösningar för sin verksamhet. Med hållbarhet avses då hur företagen arbetar med miljömål, antikorrup­tion, arbetsmiljö, mänskliga rättigheter och mångfald. En del aktieägare suckar när ämnet kommer upp, medan andra ser hållbarhetsansvar som lika naturligt som att bolagets vd och ordförande har borstat tänderna innan de antror stämmopodiet. Men varför fokuserar så många företag på hållbarhet just nu?

De flesta skulle nog argumentera för att företagets hållbarhetsarbete görs för att långsiktigt säkra deras vinster, inte för att de är goda i största allmänhet. När ren luft och vatten är bristvaror gäller det att säkra tillgången på dessa nödvändiga produktionsfaktorer. På motsvarande sätt är det svårt att få en tillverkning med kvalitet om det råder slavliknande förhållanden i fabriken.

Mänskliga rättigheter kan alltså ses som ett sätt att säkra försäljningen, utöver de etiska aspekter man kan ha på dessa. Liknande kan sägas om olika miljökrav. Det verkar dessutom vara mer än en allmän trend. FN slog förra året fast sina 17 hållbarhetsmål och världens länder har lyckats åstadkomma ett klimatavtal i Paris. Trots detta är det omtvistat om svenska bolag får vara klimatsmarta eller tänka långsiktigt! I varje fall enligt den svenska aktiebolagsrätten.

Den svenska aktiebolagslagen föreskriver att bolag ska drivas i vinstsyfte (det finns begränsade undantag), men den svenska juristkåren är oenig om hur vinstsyftet ska tolkas. Vissa experter menar att bolaget endast får investera i något som skapar större intäkter än kostnader. Enligt dem ligger det på det politiska systemet att ange ambitionerna inom till exempel miljö- och klimatområdet; bolagen ska inte vara

Bakgrund. Aktiebolagslagen

Aktiebolagslagen reglerar hur aktiebolag, alltså bolag där ägarna har begränsat ansvar, ska skötas.

● Lagen föreskriver att det i bolagsordningen, som är bolagets offentliga styrdokument, ska anges ett eller flera verksamhetsmål, exempelvis att äga fastigheter eller bedriva tillverkningsverksamhet.

● Enligt aktiebolagslagen ska verksamhetens syfte vara att generera vinst till aktieägarna, såvida inte annat framgår av bolagsordningen (Aktiebolagslagen 3 kap, 3§). Sådana undantag från vinstsyftet, som i verkligheten är mycket ovanliga, innebär i så fall att bolaget har helt annat syfte än att gå med vinst.

● Däremot säger lagen inget om vinstsyfte i

Ett av Nordens mest framgångsrika bolag, det danska läkemedelsbolaget Novo Nordisk, har skrivit in sina hållbarhetsambitioner i bolagsordningen. Men den svenska lagens krav på ”vinstsyfte” gör att jurister avråder svenska bolag från att följa efter, skriver Sussi Kvant.

Foto: Kristoffer Trippelaar / IBL

uttolkare om vad som är rätt och riktigt. Långsiktigt hållbarhetsarbete skulle alltså strida mot vinstsyftet i denna snäva mening.

Andra menar att eftersom ett bolag har en obegränsad livslängd går det inte att fastställa så strikta kriterier för vad som ska anses ligga i aktieägarnas intresse. För alla investeringar som kan uppfattas som långsiktigt produktiva blir det då, principiellt sett, fritt fram. Denna modernare syn på aktiebolagsrätten ger inte lika snäva ramar för vad styrelsen får besluta om. Men även här måste det finnas ett vinstsyfte, om än långsiktigt.

Oavsett om man har en snävare eller bredare syn på vad som genererar vinst, är det omtvilit att vid ett större företagsbeslut veta vad som slutligen blir en lyckosam investering. Är det den tunga investeringen i forskning och utveckling? Eller det riskabla förvärvet av en konkurrent? Eller satsningen på facklig utbildning eller på vattenrening vid fabriker i Indien?

Sanningen är att ingen på förhand vet vad som är en lyckad investering, facit kommer långt senare. Forskning och utveckling eller företagsförvärv skulle få investerare invända mot, även om risken är stor för att det är pengar i sjön. Men samhällsengagemang i form av facklig utbildning eller vattenrening skulle många hänföra till något som företaget gör utanför sin ordinarie verksamhet, även om det långsiktigt visar sig mycket lönsamt. Vinstskapande är med andra ord inte entydigt eller objektivt fastställt.

På en marknad med stenhård konkurrens kan ett aktivt hållbarhetsarbete vara en konkurrensfördel. Många bolag med starka varumärken resonerar just så och hållbarhetsarbetet ger en

försäljning och uppfattas också av sina kunder som en god medborgare i takt med tiden.

Ett sätt att markera sina hållbarhetsambitioner är att skriva in dem i bolagsordningen, det offentliga styrdokument som alla bolag måste ha. Ett av Nordens mest framgångsrika bolag, det danska läkemedelsbolaget Novo Nordisk, har gjort just så. Sedan länge har det i sin bolagsordning som syfte angett ”att bolaget strävar efter att utföra sin verksamhet på ett finansiellt, miljömässigt och socialt ansvarsfullt sätt”.

Detta offentliga ställningstagande har flera svenska publika bolag försökt ta efter, men avråts från av sina jurister. Det är just lagens krav på ”vinstsyfte” som ställer till det. Kravet på ansvarsstagande anses av den tongivande delen av juristkåren inte gå ihop med långsiktigt vinstskapande. Bolaget löper risk att angräpas av vissa aktieägare för att inte tänka på vinsten. Att aktiebolagslagen år 2017 kan tolkas på detta sätt visar att den är föråldrad! Hur kan ett

Att aktiebolagslagen år 2017 kan tolkas på detta sätt visar att den är föråldrad! Hur kan ett bolag som inte agerar ansvarsfullt överhuvudtaget tro att det går att överleva i denna genomlysta och globala värld?

bolag som inte agerar ansvarsfullt överhuvudtaget tro att det går att överleva i denna genomlysta och globala värld? Att aktiebolagslagen öppnar för en tolkning där vinst och ansvar står i motsatsställning till varandra håller inte längre. Från och med i år är alla stora bolag skyldiga att årligen redovisa sitt hållbarhetsarbete. Att då avråda bolag från att skriva in hållbarhet i bolagsordningen framstår som en orimlig paradox.

För 15 år sedan var företagens smörjpengar till utländska agenter avdragsgilla i bokföringen. I dag ställer lagen höga krav på bolagen för att garantera att sådana betalningar inte utgör mutor. På antikorrupptionsområdet har det alltså skett en snabb och hälsosam värderingsförskjutning.

Samma sätt borde gälla för aktiebolagsrättens vinstbegrepp. Att uttryckligen vilja bedriva ett ansvarsfullt företagande måste vara möjligt! Det skulle inte vara en dag för tidigt att tydligt markera att styrelsen har rätt att föreslå aktieägarna det.

Sussi Kvant, jur kand, professionell styrelseledamot, nu verksam i börsbolaget DGC One, Styrelseakademien Stockholm, ordförande Kvininvest AB (affärsängelföretag). Tidigare styrelseledamot i bland annat H&M, Apoteket AB, Transparency International Sverige samt ledamot av den statliga Aktiebolagskommittén som lade fram

